

Foto: Ferdy Damman

‘Aan de achterkant zie je de worsteling met de materie’

Ten strijde tegen de IKEA-print

Rob Scholte over zijn omgekeerde borduursels

Weggestopt en vergeten liggen generaties borduurwerk te verstoffen op zolders en in garageboxen. Kunstenaar Rob Scholte ontdekte deze juweeltjes en brengt met 'Rob Scholte's Embroidery Show' in Museum de Fundatie een ode aan deze fraaie handwerken.

Honderden borduurwerken van anonieme makers wachten geduldig op hun nieuwe bestemming in het atelier van beeldmaker Rob Scholte. Hij blijkt een verzamelaar in hart en nieren en heeft naast textiel een grote collectie bijzondere objecten, zoals met bamboe vervaardigde volkskunst uit het Verre Oosten. Wat bracht hem ertoe om deze verzamelingen aan te leggen en wat heeft hij met borduurwerk? Een bezoek aan het Rob Scholte Museum in Den Helder geeft een kijkje in de gedachtenwereld van deze bijzondere kunstenaar.

Gedonder over copyright

Scholte werd na zijn studie aan de Gerrit Rietveld Academie meteen bekend en kwam in opspraak over de wijze waarop hij met het fenomeen copyright omging. Zo gebruikte hij het Philips-logo voor een schilderij met de titel *Nachtlicht*. Scholte: 'Philips maakt lampen die licht geven. Ik dacht: waarom niet een lamp

maken waarmee je overdag in het donker kunt zitten als je daar zin in hebt, terwijl buiten de zon schijnt.' Het schilderij verbeeldt een stillevens met een lamp die duisternis geeft. Daaroverheen heeft de kunstenaar het beeldmerk van de lampengigant geschilderd. Philips bleek niet zo gecharmeerd van deze nieuwe kijk op verlichting in combinatie met hun logo.

Pakje sigaretten

Commotie over copyright bleef Scholte achtervolgen. Hij besloot korte metten te maken met het auteursrecht en schilderde een zelfportret waarin hij zichzelf afbeeldde als het ©-teken. Op deze manier eigende hij zich het beeldrecht als het ware toe. 'Weet je wat het is met ondernemingen, je hoort ze niet als jouw zienswijze hen ten goede komt', aldus Scholte. Als fervent liefhebber van roken gaf hij ook zijn visie op deze gewoonte. 'Op pakjes sigaretten staan tegenwoordig waarschuwingen als "Roken is dodelijk" en "Van roken krijg

je kanker". Maar roken is ook gezellig. Samen een sigaretje opsteken verbreedert. Ik heb een serie schilderijen gemaakt van pakjes sigaretten, waarop ik de positieve kant van het roken belicht. Dan hoor je de sigarettenindustrie niet.' In een tijd waarin de roker als een paria wordt beschouwd, komt Scholte met teksten als: 'Van roken wordt u blij', 'Roken is een filosofie' en 'Roken is sociaal'.

Zienswijze op borduurwerk

Scholte schept met zijn ideeën een nieuwe kijk op de werkelijkheid. Een realiteit waarin roken gezellig is en copyright een recht dat ter discussie staat. Zo is ook zijn zienswijze op de door hem verzamelde borduurwerken verrassend. Scholte: 'Ik weiger de ongeïnteresseerde domheid te geloven waarmee Nederland ten faveure van IKEA-prints afstand neemt van de traditionele, met de hand gemaakte borduurwerken. Dozen vol prachtig borduurwerk verdwijnen naar zolder. Jarenlange noeste arbeid van – meestal – vrouwen, die zaten te borduren terwijl vader naar *Studio Sport* keek. Al die pareltjes worden door het nageslacht naar de dump verwezen. Liever een vette bankrekening dan de met eindeloos geduld en passie vervaardigde borduurwerken. Ik ontdekte deze

verborgen schatten in kringloopwinkels, op rommelmarkten, *garage sales* en kofferbakverkoop. Talloze van deze verstoten beelden heb ik daar op de kop getikt voor één of twee eurootjes.'

Schilderachtige kwaliteit

Niet alle borduurwerken krijgen een plek in de expositie; alleen volgeborduurde vlakken maken kans. De merklappen en tafellopers uit zijn collectie hebben te weinig body, evenals werken met borduurzijde, waarvan Scholte de draden te dun en te fijntjes vindt. Wol moet het zijn, stevige borduurwol. 'Dat zijn net klonten verf, die dikke opeenhopingen van wol,' vertelt hij. 'Ze geven structuur en hebben daardoor een schilderachtige kwaliteit. Een eigenschap die je vooral aan de achterkant van het werk krijgt. Daar zie je de worsteling met de materie en herken je de individuele signatuur van de maker. De ene keer netjes afgewerkt, bij een ander verbinden lange halen de kleurvlakken; die vind ik het interessantst. Eigenlijk lijken borduren en schilderen wel op elkaar. Allebei hebben ze een meditatief aspect: het herhalen van de beweging en de concentratie.'

Overdreven romantisch

De borduurwerken zijn niet door de kunstenaar zelf vervaardigd. Is het dan wel gerechtvaardigd om je handtekening te zetten op iets wat je niet helemaal zelf hebt gemaakt? Scholte: 'Het is een overdreven romantisch idee dat een kunstenaar alles zelf moet doen en vooral eenzaam moet lijden in zijn atelier. Alsof dat kunst legitiem maakt. Vroeger had je schilderwerkplaatsen en gilden die fungeerden als

'Ik mag werken met de energie van al die handen die de afbeeldingen hebben geborduurd'

ambachtsscholen waar je het vak kon leren van meesters als Rembrandt. Leerlingen en gezellen werkten mee aan zijn doeken. Het is soms ook niet duidelijk wat door de meester of door zijn assistent was geschilderd. Uiteindelijk signeerde de grote meester het werk. Mijn borduurwerken kun je ook in die geest van werken zien. Ik mag werken met de energie van al die handen die de afbeeldingen hebben geborduurd. Als het af was, werd de voorkant getoond. Ik verander de context door het tonen van de achterkant. Alle werken komen in een witte lijst, waardoor de nadruk op de afbeelding ligt en ze in de tentoonstelling samenhang krijgen. Bij het inrichten kijk ik ook naar de verschillende thema's van de doeken. Ik heb ze gerangschikt op onderwerp.'

Geen kubisten

Je zou verwachten dat alle onderwerpen zich lenen voor borduurpatronen. Vreemd genoeg is er van onze eigen Vincent van Gogh geen werk te vinden in Scholtes arsenaal. Wat kwam

hij zoal tegen aan thema's en is er een gemene deler? 'De onderwerpen die ik veel heb aange troffen zijn het boerenlandleven, dieren, oude meesters als Vermeer, Rembrandt, Fragonard en Millet. De kubisten niet en ook geen moderne schilders. Maar ook veel jachttafereelen, bloemen, religieuze afbeeldingen en fantasiefiguren. De *Mona Lisa* is een geliefd onderwerp waar ik aardig wat versies van bezit.' In 'Rob Scholte's Embroidery Show' toont de kunstenaar meer dan negenhonderd werken uit zijn collectie. Ze gaan een verbinding aan met de tentoonstelling 'Wilden' over het expressionisme van Die Brücke en Der Blaue Reiter, die tegelijkertijd in Museum de Fundatie te zien is. Beide tentoonstellingen vertegenwoordigen waar Rob Scholte voor staat: artistieke vrijheid zonder compromis.

Voor meer informatie:
www.robscholtemuseum.nl

Tekst: Marjolein Starreveld
Beeld: Rob Scholte

Rob Scholte, *Landschap met boot*, 2009.

Rob Scholte, *Edelman*, 2007.

Rob Scholte, *Laatste avondmaal*, 2009.

Tentoonstelling

'Rob Scholte's Embroidery Show' is tot en met 18 september 2016 te zien in Museum de Fundatie in Zwolle. Voor meer informatie:
www.museumdefundatie.nl

